

Ikt. sz.: NEB-41/19-2/2021.

NEB-1/2021. sz. ülés
(NEB-7/2018-2022. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Magyarországi nemzetiségek bizottsága**
Köznevelési, kulturális és egyházügyi albizottságának
2021. május 25-én, kedden, 10 óra 30 perckor
az Országház Széll Kálmán termében (főemelet 64.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Tájékoztató a magyarországi nemzetiségek és az egyházak kapcsolatáról</i>	6
<i>Soltész Miklós tájékoztatója</i>	6
<i>Hozzászólások</i>	10
<i>Soltész Miklós válaszai</i>	15
<i>Tájékoztató az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus programjairól, különös tekintettel a nemzetiségek jelenlétének lehetőségeiről</i>	16
<i>Mohos Gábor tájékoztatója</i>	16
<i>Marik Gergely tájékoztatója</i>	17
<i>Hozzászólások</i>	20
<i>Tájékoztató az Országos Nemzetiségi Tanács működéséről</i>	21
<i>Kosinszky Zsuzsanna tájékoztatója</i>	21
<i>Kállay Attiláné kiegészítése</i>	23
<i>Kérdések, hozzászólások</i>	23
<i>Válaszok, reflexiók</i>	25
<i>Kraszlán István</i>	25
<i>Kosinszky Zsuzsanna</i>	26
<i>Egyebek</i>	26
<i>Az ülés berekesztése</i>	27

Napirendi javaslat

1. Tájékoztató a magyarországi nemzetiségek és az egyházak kapcsolatáról
Meghívott előadó:
Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára
2. Tájékoztató az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus programjairól, különös tekintettel a nemzetiségek jelenlétének lehetőségeiről
Meghívott előadók:
főtisztelendő Mohos Gábor esztergom-budapesti segédpüspök, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Titkárságának vezetője
Marik Gergely, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Titkárságának irodavezetője
3. Tájékoztató az Országos Nemzetiségi Tanács működéséről
Meghívott előadók:
Kosinszky Zsuzsanna, az Országos Nemzetiségi Tanács titkára
Kraszlán István nemzetiségi referens, Emberi Erőforrások Minisztériuma
Kállay Attiláné, az Országos Nemzetiségi Tanács tagja, az Oktatási Hivatal Nemzetiségi Pedagógiai Oktatási Központja megbízott főosztályvezetője
4. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Kissné Köles Erika szlovén nemzetiségi szószóló, az albizottság elnöke

Kreszta Traján román nemzetiségi szószóló, az albizottság alelnöke
 Giricz Vera ruszin nemzetiségi szószóló
 Dr. Rónayné Slaba Ewa Maria lengyel nemzetiségi szószóló
 Varga Szimeon bolgár nemzetiségi szószóló

A bizottság titkársága részéről

Schweighoffer Anita bizottsági munkatárs

Meghívottak

Hozzászólók

Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára
 főtisztelendő Mohos Gábor esztergom-budapesti segédpüspök, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Titkárságának vezetője
 Marik Gergely, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Titkárságának irodavezetője
 Kosinszky Zsuzsanna, az Országos Nemzetiségi Tanács titkára
 Kraszlán István nemzetiségi referens, Emberi Erőforrások Minisztériuma
 Kállay Attiláné, az Országos Nemzetiségi Tanács tagja, az Oktatási Hivatal Nemzetiségi Pedagógiai Oktatási Központja megbízott főosztályvezetője
 Ritter Imre nemzetiségi képviselő
 Alexov Lyubomir szerb nemzetiségi szószóló
 Paulik Antal szlovák nemzetiségi szószóló
 Szuperák Brigitta ukrán nemzetiségi szószóló

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 30 perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

KISSNÉ KÖLES ERIKA szlovén nemzetiségi szószóló, az albizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Tisztelt Albizottsági Tagok! Képviselő Úr! Szószólótársaim! Munkatársaink! Tisztelt Meghívott Vendégeink! Tisztelettel és szeretettel köszöntöm önöket a 2021. évi tavaszi parlament ülészak mai albizottsági ülésén, amely ebben a tavaszi időszakban az első.

Megkülönböztetett tisztelettel köszöntöm mai ülésünk fő napirendi pontjainak előadóit. Köszöntöm tehát Soltész Miklós urat, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkárát, köszöntöm Mohos Gábor esztergom-budapesti segédpüspök urat, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Titkárságának vezetőjét és munkatársát, Marik Gergely projektvezető urat. Köszöntöm továbbá Kosinszky Zsuzsanna referenst, az ONT titkárát és Kraszlán István nemzetiségi referens urat az Emberi Erőforrások Minisztériuma Köznevelési Stratégiai Főosztálya képviselőjeként. Köszöntöm Kállay Attiláné asszonyt, az Oktatási Hivatal Nemzetiségi Pedagógiai Oktatási Központja megbízott főosztályvezetőjét és természetesen minden további vendéget is.

A Magyarországi nemzetiségek bizottsága Köznevelési, kulturális és egyházügyi albizottsága mai ülését megnyitom. Tisztelettel kérem önöket, hogy a Covid19 előidézte sajátos helyzetre tekintettel meghozott intézkedések betartása végett a maszkokat legyenek kedvesek az ülés végéig magukon tartani, illetve természetesen az, aki éppen előad vagy megszólal, a maszkot eltávolíthatja. Köszönöm szépen.

A határozatképeség szempontjából megállapítom, hogy az albizottság tagjai öt fővel megjelentek. Megállapítom tehát, hogy albizottságunk határozatképes. Eredményes és jó munkát kívánok mindenkinek!

A továbbiakban ismertetem a mai ülés napirendi pontjait.

Az 1. napirendi pont: tájékoztató a magyarországi nemzetiségek és az egyházak kapcsolatáról, e témakör meghívott előadója Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára.

A 2. napirendi pontunk: tájékoztató az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus programjáról, különös tekintettel a nemzetiségek jelenlétének lehetőségeiről. Meghívott előadóink e témakörben Mohos Gábor esztergom-budapesti segédpüspök úr, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus titkárságának vezetője és Marik Gergely projektvezető úr.

A 3. napirendi pontunk: tájékoztató az Országos Nemzetiségi Tanács jelenlegi működéséről. Ehhez meghívott vendégeink: Kosinszky Zsuzsanna referens, az ONT titkára és Kraszlán István nemzetiségi referens, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Köznevelési Stratégiai Főosztálya képviselőjeként, valamint Kállay Attiláné, a Nemzetiségi POK megbízott főosztályvezetője, aki egyúttal szintén az Országos Nemzetiségi Tanács tagja.

A 4. napirendi pontunk az egyebek címet viseli, ahol szószólótársaim javaslatait, illetve kérdéseit várjuk.

Javaslom, hogy a napirendi pontokat az előterjesztés sorrendjében, a meghívó alapján tárgyalja az albizottság. Kérdezem az albizottság tagjait, van-e valakinek ettől eltérő javaslata. *(Senki sem jelentkezik.)* Jelentkezőt nem látok. Amennyiben nincs, akkor kérem szépen, hogy szavazzunk a napirendi pontok elfogadásáról. *(Szavazás.)* A napirendi pontokat az albizottság tagjai egyhangúlag elfogadták, tartózkodás, illetve nem szavazat nem volt.

Tájékoztatom az albizottságot, hogy tekintettel arra, hogy ma parlamenti ülésnap van, legkésőbb 12 óráig be kellene fejeznünk az ülést, egypár perces csúszás esetleg még megengedett, így az egyes napirendi pontok esetében csak egykörös kérdésfeltevésre lesz lehetőségünk. Kérek minden albizottsági tagot, hogy kérdéseit röviden tegye majd fel a meghívott vendéglőadóknak.

Tájékoztató a magyarországi nemzetiségek és az egyházak kapcsolatáról

Tisztelt Albizottság! Az 1. napirendi pont tárgyalása következik. Tisztelettel felkérem az államtitkár urat, tájékoztassa az albizottság tagjait a magyarországi nemzetiségek és az egyházak kapcsolatáról, helyzetéről. Köszönöm szépen. Átadom a szót az államtitkár úrnak.

Soltész Miklós tájékoztatója

SOLTÉSZ MIKLÓS államtitkár (Miniszterelnökség): Köszönöm szépen, elnök asszony. Én is tisztelettel köszöntöm a bizottságot, elnök asszonyt, a képviselő urat, a szószóló asszonyokat és urakat. A püspök atyát külön tisztelettel és szeretettel köszöntöm, és természetesen a 3. napirendi pont előadóit is. Köszönöm szépen, hogy együtt lehetünk egy ilyen, két kérdést is felölelő témakör kapcsán.

A leghangsúlyosabb, amit mindenképp szeretnék kiemelni a bevezetőmben, hogy a nemzetiségek megmaradásában mi három területre fektettük a hangsúlyt az elmúlt évek során, ez mind az identitást, mind a nyelvmegőrzést szolgálja, és bármiféle támogatás, bármiféle rendszer, bármiféle segítségnyújtás vagy együttműködés tulajdonképp ezek köré csoportosítható. Az egyik nyilván az önkormányzatiság, amely nem is kérdés, hogy fontos, legyen az helyi, területi vagy országos és az ehhez kapcsolódó, most már hála Istennek, több évre visszatekintő parlamenti jelenlét akár képviselőként, akár pedig szószólóként. A második terület az iskola és a kultúra, tehát a nevelés, iskola, kultúra, a harmadik pedig az egyházak, a hitélet támogatása és erősítése.

Ha ez utóbbit jobban kiemelhetem, akkor mindenképp érdemes visszamenni a 2011-es népszámlálásra, annak adataira, egy kicsit annak elemzésére is. A kérdésfelvetés az egyházak szerint is és sokak szerint is nem volt teljesen egyértelmű, ezért a számok valószínűleg alacsonyabb számot mutatnak, mint amennyi a valóságos hitéleti megjelenése az országban az embereknek. Már csak azért is, mert volt egy frissebb adat, amikor az emberek több mint 80 százaléka a kereszténységet értéknek tartotta, de a 2011-es népszámlálás azt mondta ki, hogy a népszámláláson a lakosság több mint 53 százaléka vallotta magát vallásosnak, valamelyik felekezethez tartozónak.

Mindenképp érdemes kiemelni, és ezt mindig is hangsúlyozzuk és látjuk, tapasztaljuk is, hogy ehhez képest a nemzetiségeknél mindez a 67 százalékot éri el, a 67 százalékot éri el a katolikus, azon belül római és görög katolikus, református, evangélikus és hozzátéveszem, valamelyik ortodox felekezethez tartozóknak az aránya a nemzetiségek tekintetében. Ez mindenképp azt jelenti, hogy magasabb az országos átlagnál, és mindenképp alátámasztja azt a gondolatunkat - és nemcsak gondolatunkat, hanem törekvésünket is -, hogy a nemzetiségeken belül, amint említettem, az egyházakat vagy a valláshoz kötődő gondolatokat és törekvéseket is támogatni kell, hisz ez magához a nyelv és identitás megőrzéséhez is vezet.

Éppen ezért nagyon fontos azt is vizsgálni ezen belül, hogy az egyes nemzetiségeknél általában milyen az egyes egyházakhoz, felekezetekhez való tartozás. Nagyon érdekes, részben megdöbbenő, de inkább érdekes az a kép, hogy főleg az ortodoxiához kötődő, tehát hagyományosan az ortodoxiához kötődő nemzetiségek, ha itt végigvesszük őket, ha mondjuk az ukránokat, a románokat, a szerbeket, a bolgárokat

végignézzük, mindenki azt gondolná, hogy nagymértékben ahhoz az ortodox felekezethez tartoznak, tehát mondjuk a szerb ortodox egyházhoz vagy a bolgár ortodox egyházhoz, a román ortodox egyházhoz vagy az ukrán, orosz és konstantinápolyihoz. De nem így van valójában, hanem megdöbbentő az a szám vagy érdekes az a szám, és ez leginkább a vegyes házasságok miatt van, hogy a legtöbb nemzetiségnél, amelyeket említettem, ott sokszor mind a római és a görög katolikus egyházhoz, mind pedig a református egyházhoz való kapcsolódás nagyobb mértékű, nagyobb arányú, többen jelölték meg oda tartozásukat, mint az említett nemzetiségeknél.

Most ezt nem azért mondom, mert ez olyan értelemben baj lenne, hogy a megmaradást ez gátolná, sőt, fontos az egyház, inkább csak azért szerettem volna ezt kiemelni, mert volt néhány olyan támadás főleg az utóbbi hónapokban - de ezek politikai szintű támadások voltak, és főleg a román közösséget illették, itt a szószóló urat, illetve az elnök urat meg másokat is -, amelyek teljesen nemtelenek voltak, és nem vették figyelembe ezeket az arányokat. Őket illetően fel is olvasnám, hogy a 2011-es népszámlálásnál román nemzetiségűnek, románnak 35 641 fő mondta magát, és ebből 11 ezer az, akik a római és a görög katolikus felekezethez tartoztak, és csak 5200-an az ortodoxhoz, a román ortodoxhoz. Amikor tehát azt mondjuk, hogy Gyulán és környékén a román nemzetiség szorosán és szervesen kötődik a román ortodox egyházhoz, ez részben igaz - részben igaz! -, és ami még mondjuk érdekes szám, hogy még a reformátusok száma is jóval meghaladja az ortodox felekezetűek számát a román nemzetiségen belül, 8800-an vallották idetartozónak magukat.

Ez tehát válasz arra a kérdésre, amikor valaki egyébként, még egyszer hangsúlyozom, nemtelen támadásként nekimegy szószólónak, nekimegy elnöknek, helyi elnököknek, hogy miért szeretnének ők nemcsak ortodox templomot felújítani, hanem adott esetben reformátust, katolikust vagy más felekezethez valót is. De igazából ez csak egy mellékdolog, nem erre szerettem volna kitérni, de inkább az elején tisztáztam azokat a számokat, amelyek nagyon is jellemzik a nemzetiségeket.

Még egyszer hangsúlyozom: jóval magasabb arányban, 15 százalékkal többen vallják felekezethez tartozónak magukat a nemzetiségben élők, a nemzetiségi honfitársaink, mint az átlag, és szerintem ezért is volt egy nagyon jó döntés, hogy az elmúlt évek során ha nem is az összköltségvetéshez képest, de a múlthoz képest kiemelten támogattuk a nemzetiségek vallásgyakorlását, templomaik megújítását, közösségi programjaikat, egyházi közgyűjteményeiknek a megújítását és sok minden mást is. Hogyha számszerűen mondhatom mindezt önöknek, akkor körülbelül ötszáz támogatásról beszélünk, és mindez 3,8 milliárd forintos összegben jelent meg. Templomokat, kálváriákat, kápolnákat és út menti keresztekét újítottak fel ebből a nemzetiségek, illetve, hozzáteszem, közgyűjteményeket is felújítottak, éppen mondjuk a szentendrei szerb közösség, a szerb ortodox egyház azt a csodát, ami addig nem volt túlzottan látható, vagy méltatlan körülmények között volt, azt a csodát még inkább felemelték, amely, hozzáteszem zárójelben, hogy nemcsak a magyarországi szerb közösségnek, nemcsak Magyarországnak a büszkesége, hanem általában az összes szerbnek is egy nagy büszkesége, akik jelezték, hogy ilyen jellegű kiállítást támogatásként sehol nem kaptak szerte a világban.

Itt ki kell emelni azt, hogy őseink építették mindezeket a templomokat, illetve egyházi helyeket, ők gondozták, hitélettel, lélekkel ők töltötték meg, és a megtartásban sokat segítettek. Bizonyára tudjátok, tudják, hogy én Budajenőn lakom, ott is a német nemzetiségnek az emlékei akár az út menti keresztekben, akár a templomban, akár pedig az imádságokban mind-mind jelen vannak, és ott is a megmaradást szolgálták. Én tehát hiszem is azt, és biztos is vagyok benne, tapasztalom személy szerint is, hogy milyen sok mindent jelent mindez a nemzetiségek számára.

Ezen az ötszáz támogatáson túl vagy inkább azon belül azért hadd emeljem ki az út menti keresztnek a támogatását, amely nem egy olyan hatalmas nagy összeg meg nem lenne olyan óriási nagy teher a költségvetés számára, de sokkal inkább a célját, amit nem is gondoltuk, hogy mennyire elérünk vagy el szeretnénk érni; bemutatta azt, hogy eddig, 2020-ig nagyságrendileg száz út menti keresztet tudtak felújítani a nemzetiségek, és most, az idei évre, az Eucharisztikus Világkongresszus tiszteletére kiírtunk egy felújítási pályázatot, és fantasztikus volt a jelentkezők száma, mert nyolcszáz darab keresztre jelentkezték a nemzetiségek, nyolcszáz darabra. Mi ebből most első lépésben 155-öt tudtunk támogatni, de figyelembe vettük a nagyon nagy érdeklődést, és már most szeretném jelezni, hogy jövőre nem fogjuk kiírni ezt a pályázatot, de mindenképp szeretnénk majdnem mindegyik kereszt támogatását a jövő évi költségvetésből odaadni támogatásként, mert ekkora az igény, és ez közösséget teremt, ez egy óriási nagy dolog. Aki pedig járja az országot, nemzetiségi falvainkat is meg más területeket, településeket is, mindenki láthatja, hogy mennyire, milyen módon szépülnek meg ezek az út menti kereszték, és ez mennyire szerves része a történelmünknek is, a jelenlétünknek is és hála Istennek a jövőnknek is.

A másik nagy terület - és hogyha megengedik, akkor én több területet kiemelnék, amely összefügg, egyház, felekezet, egyes egyházaink és a nemzetiségeknek az élete -, hogy mindenképp fontos a köznevelésben való szerep vállalása, hiszen több egyház is folytat nemzetiségi nyelven nyelvoktatást és nevelést, és akkor itt néhány számot hadd mondjak önöknek! 64 ilyen intézmény van, 21 óvodát, 37 általános iskolát és 6 gimnáziumot sorolunk ide, ahol is németek, horvátok, szlovákok, a cigányság - ez mindenképp nagyon fontos -, szerbek, ruszinok vannak jelen, és mindezekben az intézményekben, tehát óvodákban, általános iskolákban és gimnáziumokban 41 katolikus egyházi, 9 református, 9 evangélikus és 5 buddhista felekezeti fenntartó van, az 5 buddhista a cigányságnak az iskoláiban vesz részt. És ezen felül egyébként még a nem bevett egyházak részéről is van iskolafenntartás, illetve óvoda, iskola és gimnázium, 3 óvoda, 13 általános iskola és egy gimnázium. Tehát összességében elmondhatjuk, hogy mindez hatalmas nagy jelenlét, nagyon fontos, és az egyházak is fontosnak tartják, hogy a saját felekezetükön belül lehetőség szerint az őhözjuk közel álló nemzetiségeknek köznevelési intézményt, óvodát, iskolát, általános iskolát és gimnáziumot tartsanak fent.

Mindenképp fontos ugyanebben a sorban felsorolva az is, hogy azok az egyházi felsőoktatási intézmények, amelyek eddig is akár tanító-, tanárképzésben vagy bármi másban részt vettek, mind német, szlovák, a cigányságnak a szerepét felvállalták, és ezért ott a nemzetiséghez kapcsolódó oktatás is megtörténik, legyen az a Gál Ferenc Katolikus Főiskola, az Apor Vilmos Katolikus Főiskola, ezek (*Közbeszólás.*), és, igen, bocsánat, az esztergomi főiskola is.

A harmadik, amit mindenképp kiemelnék az egyházakkal való szoros kapcsolatban, az a hitéletnek a támogatása, és itt külön szeretném azt kiemelni, hogy az elmúlt évek során, amennyire lehetett, a kisebb, ortodox egyházaknál főleg, de a görög katolikus testvéreknél, a ruszinoknál, az ukránoknál, ugye, ott is görög katolikus papot támogattunk - és itt majd kitérnék egy gondolatra, mert azért érdemes ilyen körben tisztázni az ukrán ortodox egyház magyarországi jelenlétét -, illetve olyan programokat és zárandoklatokat támogattunk, amelyek megint csak nemzetiségeknek az elmúlt évszázadai hagyományának a megőrzését és megint csak a hit megőrzését is szolgálták.

Itt az ukrán ortodox egyházra azért hadd térjek ki, mert a szószóló asszonnyal már többször beszéltünk erről, és hiába érkezik bármilyen kérés tőlünk, Ukrajnába, ugye, a szabály az, hogy az ukrán ortodox egyház külhonban nem tarthat fenn külön ortodox vezetéssel felekezeteket. Őnekik külföldön, legyen az Magyarország vagy a

világ bármely más pontja, a konstantinápolyi egyetemes exarchátushoz kell tartozniuk, és azok szolgálják mind a hitéleti, mind pedig más törekvéseiket is.

Azért itt hozzá is tenném, a szószóló asszonynak mindenképpen szeretném fölolvadni, hogy az ukrán közösségből - 2011-ben körülbelül 7400 fő vallotta magát ukránnak - 2700-an római, illetve görög katolikusnak vallották magukat, csak 746-an mondták, hogy ők ortodoxok, és többnyire az orosz ortodoxiához tartozónak vallották magukat, reformátusnak és evangélikusnak pedig 1340-en. Tehát itt is jóval meghaladja az ortodoxiához való tartozást például a protestáns felekezetekhez való tartozás is. Ezt csak azért mondom, hogy azért, mert valaki egy bizonyos nemzetiségi közösséghez tartozik, ahhoz nyilván szorosan kapcsolódik az ortodoxia a legtöbb esetben, de nem jelenti az ukrán közösségnél sem, hogy ők valóban az orosz vagy most már az ukrán ortodox egyház tagjainak vallják magukat.

Visszatérve az egyházainknak az intézményfenntartó területére, a szociális területen is jelen vannak az egyházaink, így például a Budai Szerb Ortodox Egyházmegye három szociális intézményt tart fenn, és a konstantinápolyi, tehát a görögökhöz tartozó Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus Magyarországi Orthodox Exarchátusa is végez szociális tevékenységet.

A kultúrát mindenképp szeretném többszörösen is kiemelni, és köszönöm szépen megint csak az egyházak jelenlétét, hiszen akár a különböző egyházi közgyűjtemények, leginkább megint csak az ortodox felekezeteknél, egyben pedig kultúraközvetítők annál a nemzetiségnél is. Itt szeretném megköszönni egyébként a nemzetiségi színházak szervezőinek, az elnök úrnak, az alelnök úrnak is azt a törekvését, hogy ebben az évben szeptemberben - muszáj volt akkorra halasztani - a nemzetiségi találkozón a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszushoz kapcsolódó színházi darabokat fognak előadni. Ez is jelzi azt, hogy nagyon színes, nagyon sokrétű a kultúrában való jelenléte a nemzetiségeknek, és egy ilyen hatalmas nagy világeseményhez, amelyről a püspök úr fog beszámolni, tudnak szorosan kapcsolódni a nemzetiségek is, a nemzetiségi színház is.

Mindenképp fontos, hogyha megengedik, akkor a számokat, amiket említettem, ezt a 3,8 milliárdot, amit az elmúlt években a nemzetiségek egyházi törekvéseire fordítottunk, a nagy számoknak a keretébe belehelyezni, mert amikor nemzetiségi támogatásokról beszélünk, nyilván az önkormányzatiság, nyilván az oktatás-nevelés, a kultúra és sok más terület is, táborok, programok, civil szervezeteknek a támogatása is beletartozik ebbe. Hogyha innen nézzük ezt az összeget, akkor ez, azt kell mondani, hogy eltörpül, alig 4 százaléka az elmúlt tíz év támogatásainak.

Összességében az elmúlt 10-11 évben mindenestül, tehát ebben az egyedi támogatások is benne vannak, ebben benne van, amit a képviselő úr által sokat segített faluprogramban be tudtunk vonni a nemzetiségi programok közé, benne vannak a nagy, kiemelt támogatások, amiket mondok, akár szlovák, szerb, akár bolgár és német egyedi támogatások, ez összességében 108 milliárd forint. Egy dolog nincsen benne ebben a 108 milliárd forintban, az oktatási támogatások, tehát azok, amiket jellemzően amúgy is teljesen más finanszírozásból akár a Klebelsberg által fenntartott intézmények, akár az egyházi vagy civil fenntartású köznevelési intézmények kapnak. Ez az összeg nincs benne ebben a 108 milliárd forintban.

Tehát hatalmas nagy összegről beszélünk, hála Istennek, jó helyre is mentek az elmúlt években, és ezen belül, még egyszer hangsúlyozom, nem éri el a 4 százalékot ez a 3,8 milliárd forint. Ezt a támogatást úgy, abban a tekintetben és abban a helyzetben kell nézni, hogy az oktatás-nevelés területén maguknak a nemzetiségeknek az intézményátvállalása a nyolcszorosára nőtt az elmúlt évek során, a támogatások négy-öt-hatszorosára nőttek, és sok minden más, hála Istennek, kezd kiegyenesedni a nemzetiségek területén. Mindazzal, amiket néha a parlamentben az ellenzéktől kapunk

vagy hallunk, nem nagyon szeretek foglalkozni, bár kell, de igazából szerintem minket az minősít, amit az elmúlt években közösen tettünk.

Elnök Asszony! Köszönöm szépen a lehetőséget.

ELNÖK: Köszönöm szépen az államtitkár úr előadását a témakörben. Én magam is azt gondolom, hogy az egyházi és egyáltalán az anyanyelvi hitélet a nemzetiségek vonatkozásában kiemelt szerepet visz, egyrészt az anyanyelv, az identitás megőrzése terén, másrészt pedig a Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkársága révén számos olyan szakrális érték újulhatott meg az elmúlt esztendőben, és tudom, hogy több még folyamatban van, ami pedig a nemzetiségeinknek az épített kulturális hagyatékát hivatott megőrizni. Nagy tisztelettel meg is köszönöm ezúttal az eddig nyújtott támogatásukat, akár egyházi vonatkozásban, és természetesen azt is hozzá szoktam tenni, hogy a jövőben is számítunk erre.

Kérdezem szószerzőtársaimat, az albizottság tagjait, van-e valakinek kérdése, hozzáfűznivalója. *(Jelzésre:)* Kreszta Traján román szószerző úrnak adom meg a szót. Tessék parancsolni!

Hozzászólások

KRESZTA TRAJÁN (román nemzetiségi szószerző), az albizottság alelnöke: Köszönöm a szót. Államtitkár Úr! Püspök Úr! Tisztelt Jelenlévők! Nagyon nagy tisztelettel köszöntöm minden kedves vendégünket. Miután elhangzott itt többek között az egyéb egyházak támogatása, többek között a nemzetiségünk támogatása, ezen kereten belül az ortodox egyházak támogatása, sajnálattal kell közölni, és egy kicsit vissza kell térnem a magyar-román külügyminiszteri találkozóra. El kell mondani őszintén, hogy se az országos önkormányzat elnökét, se a szószerzőt erre a tanácskozássra nem hívták meg. Viszont azok a körök, akik tulajdonképpen a másik szárnya a magyarországi románságnak, találkoztak a román külügyminiszter úrral, a magyar külügyminiszter úrral, és megvitatták a dolgokat.

Ehhez kapcsolódik az a téma, hogy pont ezek a személyek kéz a kézben járnak a Magyar Narancs újságírójával, aki tulajdonképpen a következő szavakat mondta: pénzeltérítők, a Magyar Narancs 2021. március 25-ei számában, ami tulajdonképpen arról szól, hogy bizonyos településeken, Makó városában, Körösszakálban, Biharkeresztesen és más egyéb településeken „román pénz” címszó alatt használtak föl forrást magyar templomok felújítására. Én ezt egy kicsit túlzónak és felháborítónak találok, ugyanis egyazon államtitkársághoz tartoznak, tartozunk, és tulajdonképpen egy-egy településen kiváló, jó együttműködés van a helyi nemzetiségi önkormányzat és a városi önkormányzat között.

Példának okáért pont Makót azért emelem ki, mert Makón 35 millió forintos támogatást kapott az ottani egyház, ami számomra azért is meglepő, mert egyébként a makói városi önkormányzat minden évben a jó együttműködés alapján kétmillió forintot is ad a helyi nemzetiségi önkormányzatnak, támogatja a helyi nemzetiségi önkormányzatot, és mi a baj abban, ha együtt pályázik egy nemzetiségi önkormányzat és egy városi önkormányzat. Én nem is értem tulajdonképpen az egészet.

Ez azért árnyalja ezt a magyar-román külügyminiszteri találkozót, mert tulajdonképpen pontosan Magyarországon is megvan az a szárnya a magyarországi románságnak, amelyik nem veszi jó néven azt, hogy ez a külügyminiszteri találkozó egyébként nagyon eredményes volt, két határátkelő megnyitását jelentették be, és bejelentették azt is, hogy a vegyesbizottság újraindul tíz év után. Tehát van ennek pozitív hozadéka, és nyilvánvaló, hogy nekünk mint a Magyarországon élő román nemzetiségnek, a híd szerepét kell betölteni a két ország közötti viszonyban a javulásában. Mi ezt szorgalmazzuk, ezt szeretnénk elérni, és ennek, nyilvánvaló, voltak

pozitív hozadéka, lásd a vegyes bizottság alapján, most nem sorolom a másokét, de Battonyán megépült az ottani kétnyelvű román általános iskola, és még sorolhatnám, a zsákai templom felújítása, és így tovább.

Számomra tehát érthetetlen, hogy miért kell a Miniszterelnökséget..., és mennek a levelek, számtalan levél megy - hogy mondjam? - olyan logóval ellátva, olyan pecsétellátva, úgy, hogy nincs aláírva, hogy ezek a pénzek hova vándorolnak. Tehát én ezzel nem értek egyet, annál is inkább nem, mert tulajdonképpen úgy az egyház, mint az oktatási intézmények nagyon nagy mértékben kaptak támogatást 2010-től, meg lehet nézni az intézményeket, több szószóló jelen volt egy-két intézményünkben, látja a fejlődést. Tehát tulajdonképpen érthetetlenül állok a tények előtt, de úgy látszik, a politika ilyen, és el kell viselni a Magyar Narancsnak is meg egyébként annak a román szárnynak is a mozgásterét, amely tulajdonképpen kritikával illeti úgy a miniszterelnök-helyettes urat, mint az államtitkár urat és az államtitkárság tagjait. Köszönöm szépen a szót.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Megadom a szót Varga Szimeon úrnak, a bolgár nemzetiség szószólójának.

VARGA SZIMEON bolgár nemzetiségi szószóló: Köszönöm a szót, elnök asszony. Tisztelt Államtitkár Úr! Kedves Mindenki! Nagy örömmel hallgattam az államtitkár úr tájékoztatóját, amit szeretnék megköszönni, és szeretném további köszönetemet nyilvánítani a tekintetben, hogy a bolgár közösség, a bolgár egyház kapcsán a kérelmek, amelyeket az országos önkormányzat és jómagam is intéztünk az államtitkár úrhoz, azok a támogatások realizálódtak, hiszen ez nagyon fontos, mert számunkra az egyik fő pillér a hitünk megőrzése, az egyházunk. Ezért is nem véletlenül a tavalyi évben sikerült az egyházalapítónk, Borisz nevrokopi metropolitának egy emlékszobrot állítani a templomkertben, amely méltóképpen mutatja és vezeti a bolgár közösséget itt Magyarországon.

Továbbá szeretném megköszönni az államtitkár úrnak a múlt pénteki részvételt a Cirill és Metód ünnepségen Zalaváron, hiszen az egy olyan emlékhely, egy olyan történelmi emlékhely, amely nemcsak a bolgárokhöz köthető, hanem a szlávokhoz, és ami a legfontosabb, hogy itt a két apostolnak, a két hittérítőnek, Cirillnek és Metódnak az emlékműve található ott, több közösség is állított ott emlékművet, ami tükrözi a nemzeti összetartozást, a nemzeti kisebbségek összetartozását. Ezért is tartottam fontosnak, hogy megemlékezzünk ott akkor, és tartom fontosnak, hogy a mai napon napirend előtt felszólaljak ez ügyben, és tudassam és el tudjam mondani mindenkinek, hogy milyen fontos a bolgár közösségnek és nemcsak a bolgár közösségnek, hanem a szlávoknak az ortodoxia, a vallás, a hit megőrzése, mert nem gondolom, hogy a hit és a vallás nélkül itt tartottunk volna vagy itt tartanánk most.

Nagyon fontos, hogy még egy külön kezdeményezést szeretnék majd a későbbiekben a bizottságunk elé és a magyar Országgyűlés elé is terjeszteni, hogy Zalaváron ez a történelmi emlékpark akár egy magasabb szintre, egy magasabb elismerésre kerüljön, akár egy történelmi emlékhely vagy akár egy nemzeti emlékhely legyen, amely egy országgyűlési határozattal akkor méltóképpen tükrözi a szláv kisebbséghez vagy az ortodox kisebbséghez tartozók összetartozását itt Magyarországon. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem az albizottság tagjait, van-e valakinek még kérdése, hozzáfűznivalója. *(Jelzésre:)* Paulik Antal szlovák szószóló úrnak adom meg a szót.

PAULIK ANTAL szlovák nemzetiségi szószóló: Köszönöm a szót, elnök asszony. Tisztelettel köszöntöm az államtitkár urat, a segédpüspök urat és a főosztályvezető urat is, minden kedves vendégünket! Én azért akartam ehhez hozzászólni, hiszen szlovákként azt gondolom, hogy mi is egy viszonylag erős kedvezményezettjei vagyunk ennek a programnak, amelyet az államtitkár úr említett. Én magam is részt vettem néhány olyan templomavatáson, amely a felújítást követően szlovák településen valósult meg, és nyilvánvaló, ez látszik mondjuk Békéscsabán, a nagy evangélikus templomnál, amely talán az ország legnagyobbja, amely egy hatalmas beruházás volt, de kisebb katolikus templomok is megújultak, ezek nagyon fontos dolgok. Talán nem érdektelen, ha elmesélem, hogy életem első hat évét egy olyan településrészen éltem meg egy faluban, amelyet keresztsornak hívtak a 70-es évek elején, azért érdekes volt a buszra úgy felszállni, úgy kértem jegyet, hogy a keresztig - és ez máig megvan, fel is lett újítva hála Istennek. Tehát ilyenek azért vannak falvainkban, településeinken, és ezek nyilvánvalóan a helyi identitásnak olyan meghatározó elemei, amelyeket célszerű és érdemes megóvni.

Amit még szeretnék megemlíteni, hogy Budapesten volt egy... Talán egy kicsit messzebről kezdem. Tehát a szlovák közösségnek az volt korábban a jellegzetessége, hogy túlnyomórészt az evangélikus egyházhoz kötődött, hiszen azért jöttek annak idején ősünk délre, merthogy a török elűzése után vallásszabadságot ígértek nekik, és gyakorolhatták evangélikus hitüket. Ennek a lakosságnak egy jelentős része a háborút követően, a második világháborút követően elment Csehszlovákiába, itt hagyta a településeit, azokon belül pedig a templomait. Ezek egyike például a budapesti, egykor volt pesti evangélikus templom, amely az elmúlt évtizedekben sokféle méltánytalan, méltatlan célra volt használva, és most köszönhetően a szlovák és a magyar kormányoknak, kormány segítségének, meg fog újulni, és újra közösségi célokat fog szolgálni, amelyeken belül természetesen a szakrális célok is megjelennek majd. Ez egy nagyon fontos elem, nagyon fontos lépés a magyarországi szlovákság életében.

Ehhez kötődően szeretném még megemlíteni, hogy főleg a Dél-Alföldön, Délkelet-Alföldön - most lent voltam a hétvégén, megint meglátogattam több települést - jó néhány olyan templomot láttam, amelyeket előbb-utóbb nagyon fontos lenne felújítani. Csak nagyon nehéz ezeket - hogy is mondjam csak? - támogatni, hiszen ha van is még élő egyházi közösség ezeken a településeken, azok nagyon alacsony létszámúak. Pitvarosról például a lakosságnak, a szlovák lakosságnak a 80 százaléka eltávozott '47-ben, ott egy 2800 fős templom van, és az úgy, ahogy '48-ban ott hagyták, megmaradt, ott áll, de a település nem tud használható célt rendelni hozzá - nyilván egyfajta országos önkormányzati segítséggel, vagy nem tudom, valamilyen módon meg kellene találni, hogy hogyan lehetne érdemben felújítani és használni a továbbiak során. Ugyanez Ambrózfalva, ott mondjuk van élő közösség, van lelkészük is, ők folyamatosan próbálnak pályázni, hogy akkor az ő templomukat is fel kellene valamilyen módon majd hosszabb távon nyilván újítani. És a legnagyobb szívfájdalmam a tótkomlói, amelyre minden reggel, amikor felébredek az anyósom házában, rálátok; annak a templomnak a téglái megint kezdenek kilátszani. Az egy élő közösség, Szpisák Attila lelkész urat ismeri az államtitkár úr is, hiszen rendszeres résztvevője például az ifjúsági táboroknak, ő egy nagyon aktív lelkész, rendszeresen kap támogatást is nyilván, de ez a templomfelújítási program, amit náluk ott végig kéne csinálni, az azért komolyabb, tehát az egy nagyobb összegű támogatást igényelne. Ez hosszabb távon nyilván fontos lenne, mert belül azért próbálták úgy-ahogy rendben tartani, de a külseje most már nagyon-nagyon - hogy is mondjam csak? - szomorú képet fest.

Nagyon fontos eredményeket értünk tehát el, értek el az államtitkár úr az egyházakkal együttműködésben, nyilvánvalóan a nemzetiségi önkormányzatok is

támogatták ezeket, hiszen azért a településeken, mit tudom én, egy Mátraszentimrén a helyi lakosság túlnyomó része máig is szlovák, és ők járnak a templomba, tehát ezeket nem lehet vitatni. Itt Budapesten majd meglátjuk, mert szeretnénk egy nagyon erős közösségi központként megépíteni vagy felújítani ezt az épületet, és aztán úgy használatba venni. És azt szeretném még egyszer hangsúlyozni, hogy ne feledkezzünk meg a többiekről sem. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem szószólótársaimat és a képviselő urat, hogy esetleg további kérdés vagy észrevétel megfogalmazódott-e. *(Jelzésre:)* A képviselő úrnak adom meg a szót.

RITTER IMRE nemzetiségi képviselő: Köszönöm szépen. Tisztelettel köszöntök én is mindenkit! Először is szeretném megköszönni az államtitkár úrnak és az egész államtitkárságnak az elmúlt, most már lassan két cikluson keresztül támogatást és a közös, azt gondolom, hogy eredményes munkát.

Én csak egy-két nagyon rövid dolgot szeretnék megemlíteni, ami, azt gondolom, hogy azért jellemzi a helyzetünket, a nemzetiségek és az egyházak, illetve az állam helyzetét is. Az egyik, amit nagyon fontosnak tartok, hogy a 2016. január 19-ei Vertreibung országos kormányzati megemlékezésnél sikerült elérni először, hogy a hivatalos állami megemlékezés protokolljának a német nyelvű szentmise is a része volt, és azóta nem kérdés, hogy minden egyes kormányzati megemlékezésnél a nemzetiségi nyelvű szentmise ugyanúgy a hivatalos protokoll része, mint a megemlékezés, a koszorúzás és egyebek.

A másik oldalról, ami a 2018-as választás után a bizottságunknak az egyik első dolga volt, hogy felülvizsgáltuk a szervezeti és működési szabályzatunkat, és a köznevelési, kulturális albizottság nevét és tevékenységi körét formálisan is módosítottuk Köznevelési, kulturális és egyházügyi albizottságra.

A harmadik, és ez nemcsak jelképes vagy formális volt, hanem ténylegesen úgy gondoljuk, hogy a magyarországi nemzetiségeknek az identitása, a túlélése, megmaradása rendkívül szorosan összefügg a hitéletével, és a hitünknek a megvallása nemcsak nemzetiségiként, hanem magyar állampolgárként és magyar lakosként is fontos. A harmadik az egyházzal való kapcsolatban, hogy minden olyan erőfeszítésünk és kisebb-nagyobb eredményünk, amit elértünk itt akár a nemzetiségi, köznevelési intézményeknél a nemzetiségi pedagóguspótlékkal, a nemzetiségi pedagógus ösztöndíjjal és minden más területen, ez mindig minden esetben az egyházi fenntartású köznevelési intézményekben nemzetiségi nevelést végző fiatalokra, pedagógusokra vonatkozott. Minden felmérésünket és minden közös munkánkat minden esetben a Katolikus Pedagógiai Intézettel is egyeztettük, és közösen próbáltuk csinálni.

Ezt azért tartom fontosnak így elmondani, mert ma egy olyan világot élünk, ahol ezeknek a dolgoknak a világos kimondása és megvallása mindannyiunknak fontos a jövő szempontjából is. Úgyhogy én ezt a Magyarországi nemzetiségek bizottsága részéről a jövőre nézve is mondhatom, és természetesen a másik oldalról, az egyházak részéről is várjuk a minél nagyobb támogatást ahhoz, hogy a magyarországi nemzetiségek egyházi, liturgikus eseményeken való jelenléte minél nagyobb mértékben nemzetiségi nyelven is történhessen. Itt azért meg kell jegyezni, hogy a nemzetiségiek által lakott településeken az egyházi, liturgikus, hagyományos rendezvényeknek a nagyon jelentős része mindig is, a mai napig is az ott élő nemzetiségi maghoz kötődik, és nagyon jelentős szerepük van abban, hogy ezek megvannak, és reményeink szerint a jövőben is meglesznek majd. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen az elnök úrnak, képviselő úrnak az elmondottakat. Tisztelettel kérem a kollégáimat, hogy tekintettel egyrészt a vendégeinknek az idejére, illetve egyáltalán az ülés időtartamára, igyekezzenek röviden elmondani a kérdéseiket, illetve hozzászólásaikat. Megadom a szót Giricz Vera ruszin szószóló asszonynak.

GIRICZ VERA (ruszin nemzetiségi szószóló): Köszönöm szépen a szót. Én is nagy tisztelettel üdvözlöm a vendégeinket és a mai ülésen résztvevőket. Nagyon rövid leszek. Az utóbbi időben a görög katolikus ruszin közösség, amelynek a hit a megmaradás egyik záloga, igen komoly támogatásban részesült a kormány részéről. Csak a legfontosabbakat szeretném kiemelni.

Teljesen megújult a sajópálfalai görög katolikus templom. Sajópálfala az évente, Kisboldogasszonykor megrendezendő ruszin búcsú székhelye, amelyben az utóbbi időben a pandémia előtt hatszáznál is több résztvevő tisztelettel Kisboldogasszony előtt. A másik nagy projekt Debrecenben a ruszin görög katolikus közösségi ház mellett épülő görög katolikus fatemplom, amelynek már elkészült az alapja. Ez a két épület szimbolizálja azt a központot, amely nemcsak Magyarország, hanem a környező államokban élő görög katolikusok számára is rendkívül fontos, hiszen konferenciákat, találkozókát lehet rendezni a gyönyörű szép házban, az egyházi szláv nyelvű miséket pedig a fatemplomban. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen szószóló asszonynak az elmondottakat. Átadom a szót Szuperák Brigitta ukrán szószóló asszonynak.

SZUPERÁK BRIGITTA (ukrán nemzetiségi szószóló): Köszönöm szépen a szót, elnök asszony! Tisztelettel köszöntök minden résztvevőt a mai ülésen. Kiemelt tisztelettel az államtitkár urat és minden résztvevőt. Köszönetemet fejezem ki azért a tájékoztatásért, amit az államtitkár úr adott.

Az ukrán görög katolikus egyház éveken keresztül több milliós támogatásban részesült. Viszont az ortodox vallásra visszatérve szeretném tájékoztatni önöket, hogy mivel több igény volt azzal kapcsolatban, hogy ortodox istentisztelet is legyen Magyarországon, ezért sikerült egyeztetnem dr. Arsenios Kardamakis ausztriai metropolita és magyarországi exarchával, aki támogatta a kezdeményezést, és engedélyezte, hogy egy ortodox atya Magyarországon tarthasson istentiszteletet, aki heti szinten teljesíti ezt a kötelezettségét, az egyik héten Budapesten, a másik héten pedig Szentesen. Jelenleg támogatást szeretnék még igényelni, mert erre szükség lenne. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem, hogy van-e még valakinek kérdése, észrevétele. (*Senki sem jelentkezik.*) Úgy látom, hogy nincs.

Amennyiben nincs, akkor azért én is elmondom, hogy a magyarországi szlovének egy meglehetősen jól körülhatárolt térségben élnek, az úgynevezett magyarországi szlovén Rába-vidéken. Az elmúlt években mondhatni valamennyi templomunk megújult, illetve folyamatban van, többek között a magyar barokk templomok közül az egyik legszebb, a szentgotthárdi templom megújítása is folyamatban van, és mindezek a magyar kormány, illetve az egyházi és nemzetiségi államtitkárság támogatásával.

Ugyanakkor szeretném elmondani azt is, hogy annak ellenére, hogy nincs a térségben szlovén anyanyelvű papunk, minden hónapban három szlovén nyelvű szentmise van. Továbbá azt is szeretném elmondani, hogy a térségben szolgáló két magyar anyanyelvű plébánosunk erőteljesen törekszik arra, hogy a liturgikus részbe szlovén elemeket is vigyen, rendszeresen imádkozunk szlovénul minden, a térségben

tartott szentmisén. Nemzeti egyházi kórusaink vannak, az iskoláinkban pedig szeretnénk bevezetni a kétnyelvű hitoktatást, ahol a magyar mellett a szlovén hitoktatásnak is szerepe lesz. Mindezekért én is köszönetet mondok természetesen az államtitkár úrnak, illetve munkatársainak, hiszen örülünk, hogy ezeket folyamatosan szem előtt tartják.

Most szeretném megkérdezni az államtitkár urat, hogy kíván-e reflektálni az elhangzottakra.

Soltész Miklós válaszai

SOLTÉSZ MIKLÓS államtitkár (Miniszterelnökség): Nagyon röviden, hogy püspök úr ék előtt ne vegyem el az időt, mert erősen előrehaladt.

Kreszta Traján szószóló úrnak csak annyit szeretnék mondani, hogy a külpolitika nem része ennek a mostani találkozásunknak. Ezt csak azért mondom, mert fájdalmas számunkra is, hogy kívülről próbálnak a román közösségen belül vizályt szítani, ami teljesen elfogadhatatlan számunkra, és teljes mellszélességgel ki fogunk állni amellett, hogy azt a békességet, amit eddig teremtettetek, azt meg tudják őrizni az egyházon keresztül, minden más területen keresztül, és csak annyit üzennék huszadszorra, százhuszadszorra is, hogy olyan, hogy román pénz, nincs, nincs ukrán pénz, nincs német pénz. Tehát ilyen nincsen, hanem közös pénzek, támogatások vannak, amelyek közösen szolgálják az önök, a ti törekvéseiteket, de ezt majd valaki egyszer megérti. A számokat majd még egyszer el fogom küldeni, hogy egyébként a magukat magyarországi románnak valló emberek milyen arányban tartoznak egyik-másik-harmadik-negyedik felekezethez, ez talán segít az érveléshez. Sok erőt kívánok!

Köszönöm szépen Varga Szimeon szószóló úrnak a felvetését. Amikor én ott voltam ezen az ünnepeken múlt pénteken, akkor meg is ígértem, hogy vagy az egyik vagy a másik törekvést támogatjuk. Én azt gondolom, hogy ezek közös, szláv nyelveket beszélő szószólói törekvések lehetnének, hisz mind az ortodoxiát, mind pedig a katolikus egyházat hatalmas nagy mértékben segítette annak idején Cirill és Metód jelenléte mind Magyarországon, mind a térségben, a nyelviségben is, az írásbeliségben is és természetesen a hit terjesztésében is. Ők azok a szentek, akiket mind a két egyház maguk közé sorol, méltó, hogy Zalaváron még inkább jelen legyen akár a történelmi, akár pedig a nemzeti emlékhely tekintetében az ő kultuszuk.

Nagyon szépen köszönöm Paulik Antal szószóló úrnak is azt a felvetést, amit mondott. Jó hír, hogy a tótkomlói templom most kapott egy újabb támogatást a magyar templomfelújítási programban. Én felvetném azt, hogy adott esetben a jövő évi költségvetésben tegyünk félre, de én ezt, elnök asszony, önöktől, tőletek várnám, akár egy egyéb nemzetiségi templomfelújítási programot, amiben azok a törekvések, amelyeket a szószóló úr is említett, külön megjelenhetnének.

Köszönöm szépen a képviselő úrnak az észrevételeit. Azt külön fontosnak tartom, amit említett, említettél, hogy az ünnepek kapcsán mindig is van német nemzetiségi szentmise. Sajnos idén elmaradt, de egyébként... Vagy - bocsánat! - megemlékezések, nem ünnepek, mert az elűzetésről megemlékezésen mindig nemzetiségi nyelven tartja a szentmisét az a terület és az a város, ahol a megemlékezés épp történik.

Külön köszönöm Giricz Vera és Szuperák Brigitta szószóló asszonyoknak is, amit említettek. A konstantinápolyi patriarchátussal jó a kapcsolatunk, tehát az a megoldás, amiről beszéltünk korábban, úgy néz ki, aktualizálódik és megoldódik.

Elnök asszony, külön köszönöm a meghívást is. A szlovén Rába-vidék adta szerintem az első ötletet, hogy a nemzetiségeknek az egyházi támogatására jobban odafigyeljünk. Valóban, a szentgotthárdi templommal indítottunk, ahhoz képest most már sok-sok tucatot vagy megújítunk vagy megszépítünk vagy pedig most kezdenek el

szépíteni. Legutóbb a piliscsabai katolikus templomnak a toronysisakját emelték le három nappal ezelőtt, és szépen megújul az a fantasztikusan nagy - de azt kell mondanom, hogy csúnya állapotban lévő - templom a német nemzetiségnek a jóvoltából. Köszönöm szépen a meghallgatást.

ELNÖK: Köszönöm szépen az államtitkár úrnak és Tircsi Richárd főosztályvezető úrnak, hogy a mai albizottsági ülésünket megtisztelték a jelenlétükkel. Az államtitkár úrnak külön köszönöm, hogy a nemzetiségek és az egyházak kapcsolatáról ilyen részletekbe menő előadást tartott, illetve hogy válaszolt a kérdéseinkre és az észrevételeinkre. További jó munkát, további jó közös munkát kívánok mindannyiunknak! Köszönöm szépen.

Az 1. napirendi pontot ezennel lezárom.

Tájékoztató az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus programjairól, különös tekintettel a nemzetiségek jelenlétének lehetőségeiről

Rátérünk a 2. napirendi pontunk tárgyalására. Egy pillanat, megvárjuk, amíg vendégeink távoznak. *(Soltész Miklós: Köszönöm, viszontlátásra! - Az 1. napirendi ponthoz érkezett vendégek távoznak.)* A 2019. évi november 27-ei albizottsági ülésünkön napirendi pontként tárgyaltuk az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus programjait. Akkor még nem sejtettük, hogy a pandémia megjelenésével egy évvel későbbre tolódik ez a nagyszabású egyházi esemény. Sajnálattal tapasztaltuk azonban, hogy az egyházi médiában megjelent programleírásokban, amelyek megítélésünk szerint véglegesek, nem szerepelnek nemzetiségi vonatkozású programok. Ez indíttatott arra, hogy egy újabb, részletesebb tájékoztatást kérjünk, és ezért is kértem tisztelettel Mohos Gábor püspök urat és Marik Gergely urat, hogy tájékoztassák albizottságunk tagjait a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus programjairól, illetve amennyiben még lehetőség van rá, a nemzetiségek megjelenésének a lehetőségeiről.

A püspök atya és Marik Gergely úr egy powerpointos bemutatóval fogják kiegészíteni a tájékoztatójukat, amihez engedélyt is kértünk. Ezúton megadom a szót a püspök atyának és a projektvezető úrnak. Köszönöm szépen.

Mohos Gábor tájékoztatója

MOHOS GÁBOR Esztergom-budapesti segédpüspök, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Titkárságának vezetője: Tisztelettel köszöntök mindenkit, a hölgyeket, az urakat, a képviselőket, a szószólókat! Köszönjük szépen a lehetőséget, hogy itt most röviden beszámolhatunk az Eucharisztikus Kongresszusról, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusról. *(A tájékoztatót vetítés kíséri.)*

Mindenekelőtt azt szeretném kihangsúlyozni, hogy a járványhelyzet sokféle bizonytalanságot okozott az élet számos területén, így a mi szervezésünkben is, de végig reménykedtünk benne, és most már azt gondolom, hogy megalapozott a reményünk arra, hogy egy olyan kongresszust tudunk majd szeptember 5-e és 12-e között megtartani, amely nagyon hasonlít ahhoz, amilyen a járványhelyzet nélkül lett volna a kongresszus. Nemzetközi előadóinknak a 90 százaléka visszaigazolta, hogy szeretne eljönni távoli földrészekről is ide, Magyarországra, ez valóban egy világegyházi esemény lesz; a katolikus egyháznak mindenképpen a legnagyobb eseménye ebben az évben, de azt gondolom, ez az egész keresztény világnak egy nagyon nagy eseménye, amelyet Budapest láthat vendégül. De mi kezdettől fogva úgy gondoltuk, hogy nemcsak Budapest és nemcsak Magyarország ennek az eseménynek a vendéglátója, hanem az a régió, amelyben élünk, tehát Keletközép-Európa vagy ki hogyan nevezi vagy szeretné

nevezni ezt a régiót, amelynek sajátossága a nagyon sokszínű gazdagsága a kultúráknak, a nyelveknek, a kereszténységben belül a felekezeteknek, és azt gondolom, hogy mivel ennek az egész ünnepségnek a középpontjában Jézus Krisztus áll, ez minden keresztényt valahol összekapcsol és összeköt.

Amit még szeretnék kihangsúlyozni, hogy szerettük volna megjeleníteni ezt a sokszínűséget, de mivel nemcsak ennek a régióknak az eseményéről, hanem világegyházi eseményről van szó, ezért egy olyan sokszínűséget kell megjelenítenünk - értem ez alatt az Ázsiából, Afrikából, Észak- és Dél-Amerikából érkező előadóinkat, vendégeinket -, hogy nem könnyű erre a hétre besűriteni ennyiféle eseményt, de igyekszünk és kezdettől fogva igyekeztünk lehetőséget biztosítani arra, hogy megmutassuk azokat a nemzetiségi kulturális értékeket is, amelyek Magyarországon jelen vannak. Hogyha e tekintetben felmerül még bármilyen igény - noha a programunk alapvetően kész van -, minden bizonnyal lehet még lehetőséget találni, tehát minket már meg is kerestek ez ügyben, épp az államtitkár úr is segített akár kulturális programok tekintetében kapcsolatba lépni olyan nemzetiségi képviselőkkel, akik a programjaikat erre a hétre, a kongresszus hetére szervezik. Minderre, azt gondolom, különösen a kulturális programok tekintetében még van lehetőség; ezeket nem mi szervezzük közvetlenül, de megjelenítjük a programfüzetünkben ezeket a programlehetőségeket a vendégeink számára.

A gyakorlati programbemutató tekintetében átadom a szót munkatársamnak, Marik Gergelynek.

Marik Gergely tájékoztatója

MARIK GERGELY, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Titkárságának irodavezetője: Én is nagyon nagy szeretettel köszöntök mindenkit! Ahogy az elhangzott, már részt vettünk egy nagyon hasonló prezentáción. Egy kicsit hosszabb prezentációval készültünk, de az idő rövideje miatt azokon a programpontokon, amelyek szerintem már ismertek vagy tudottak, egy kicsit gyorsabban fogok áthaladni.

A kivetítőn is látszik a hétnek a programja, ez egy áttekintés. Én azt gondolom, hogy az itt ülőknek ez már mind ismert. Amire most nagyon szeretnék biztatni, az a regisztráció. Ez nekünk nagyon nagy segítség, hogyha időben tudjuk, hogy hányan és honnan és merről érkeznek. A regisztráció folyamatosan működik, eddig is működött, és majd vissza fogok térni rá. De a regisztrációval kapcsolatban, hogyha csoportokat alakítunk, akkor ez biztosítja azt, hogy egy-egy csoport egy-egy adott eseményen azonos szektorban jelenjen meg, és így majd, hogy úgy mondjam, a kamerák számára is láthatók legyenek. Úgyhogy ha a regisztrációval kapcsolatban bármi kérdés van, akár engem is, akár a regisztrációs osztályt a titkárságon meg lehet keresni, és nagyon nagy szeretettel állunk rendelkezésre.

Lesz egy háromnapos teológiai szimpózium Esztergomban, amiről én most nagyon sok szót nem ejtenék, majd kezdünk egy szegények ebédjével. Itt nem meghívott szegények lesznek, hanem ez a szegények ebédje része az Eucharisztikus Kongresszusoknak, itt a Honvédelmi Minisztérium, az Agrárminisztérium és a Főpolgármesteri Hivatal is támogat minket ebben és a szervezésben.

Ami esetleg új információként szerepelhet, hogy a nyitómise, az elsőáldozás a Hősök terén lesz, nem a Puskás stadionban, ennek részint a különböző futballmeccsek az okai. Ami viszont érdekes, hogy mind a nyitó, mind a záró szentmise a Hősök terén lesz. Itt látható egy előzetes kép arról, hogy nagyjából hogyan terveztük, hogy a Hősök tere kinézzen.

Azt szeretném hangsúlyozni, hogy különösen, akik tehetik és itt élnek nemzetiségek, ne csak egy-egy programra koncentráljunk, hanem próbáljunk az egész hétnek az eseményeibe bekapcsolódni. Én tudom, hogy ez akár egy hét szabadságot is

jelenthet, de azt gondolom, hogy nem nagyon volt olyan egyházi világesemény a közelmúltban, és valószínűleg a közeljövőben sem lesz, mint ez a mostani Eucharisztikus Kongresszus. Úgyhogy én nemcsak mint szervező, hanem azért biztatok mindenkit, hogy vegyenek részt rajta, mert nem fog ez nagyon hamar megismétlődni, nagyjából szerintem nyolcvan év múlva lesz talán a következő.

Itt egy előzetes terv látható a szektorokról, mind a nyitó, mind a záró szentmiséről. Én azt hiszem, hogy nem mennék itt bele a részletekbe, de ami lényeges és látszik rajta, hogy a Hősök terén lesznek a szentmisék, és az Andrássy út felé lesznek beosztva a szektorok. Ezért is fontos, hogy ha együtt regisztrálnak, akkor együtt tudnak ezen részt venni az egyes csoportok.

A Hungexpóról azért szeretnék szólni egy kicsit, nem mondanám el a pavilonokat, de azért szeretnék szólni róla, mert azt gondolom, hogy hétfőtől péntekig itt is nagyon sok szép és színes program lesz, ami érdekes tud lenni. Erre már most lehet regisztrálni.

Gyorsan végigszaladnánk a napokon! Ahogy a püspök atya is mondta, a világ minden részéről várjuk az előadókat. Egy olyanfajta világegyházi eseménynek lehetünk részesei, ami nemcsak a szűk földrajzi környezetünket, de valóban az egész világegyházat bemutatja. Ezeken a napokon, és én most egy kicsit gyorsabban végigmennék, nem fogom felsorolni az összes előadót, délelőtt előadások, délután pedig fakultációk lesznek. Itt egyébként ezeken a napokon már megjelennek egy-egy ének, egy-egy áldozási ének, egy-egy felajánlási ének szintjén a különböző nemzetiségeknek a nyelvei, a liturgikus füzetben már így szerepelnek, és erre készülünk, hogy egy-egy napon mindenképpen elhangozzon egy-egy nemzetiségnek valamilyen szinten az éneke.

Ami még érdekes, az a szerdai nap, és itt a plébániamisékről majd külön szeretnék pár szót ejteni. Itt több helyszínen és több nyelven lesznek szentmisék. Ami még lényeges, hogy a honlapunkon pár napja elérhető a teljes és részletes program. A legutóbbi ülésünkön ez kérdés volt, hogy melyik nap mikor ki van. Itt a prezentációban csak az előadók és a fakultációtartók vannak megjelenítve. Mindenkinek nagy szeretettel ajánlom az iec2020.hu alatt a programot, ugyanis nagyon neves püspök és bíboros atyák lesznek azok, akik adott esetben a reggeli imádságot fogják tartani, és érdekes lehet akár a horvát, akár a szlovák, akár a lengyel nemzetiségeknek.

Pénteken folytatódik a programunk, és elérkeztünk ahhoz a részhez, amiről egy kicsit bővebben szeretnék szólni. Szerdán plébániai szentmiséink lesznek 17 órától. A fölkérések megtörténtek, a visszaigazolások nagyrésztben megtörténtek, szintén megtalálható, és azért szeretném mondani a honlapot, mert ott mindig frissül, hogy éppen ki az, aki visszajelezte főcelebránsként, hogy egy-egy ilyen szentmisét meg tud tartani.

Fölmerült az ülés előtt az elnök asszony részéről is, hogy lehet, hogy van olyan nyelv, nemzet, amelyik ebben a programban nem szerepel. Ez nem azt jelenti, hogy még ne szerepelhetne benne, illetve nem azt jelenti, hogy ha megszervezésre kerül, akkor ugyanebben az időpontban egy-egy közösség ne tarthatna saját magának egy szentmisét.

Amit még itt ki szeretnék emelni, hogy amikor a programot nézzük, tisztában vagyunk azzal, hogy ezek a templomok nem feltétlenül azok a templomok, ahol általában a német, a szlovák vagy akár a lengyel nyelvű misék vannak. Ez azért van, mert olyan templomokat szerettünk volna választani, ahol valóban nagyobb tömeg, tömegről talán ebben az időszakban nem beszélünk, de többen el tudunk férni és többen részt tudunk venni ezeken a közös szentmiséken. Azt gondolom, hogy a szerdai nap az egyik lényeges pontja, ahol meg tudunk jelenni, és ezt a sokféle, itt, Magyarországon is jelen lévő kultúrát majd meg tudjuk mutatni a világnak.

Csütörtökön lesz a közösségek szentségimádása, pénteken lesz egy ifjúsági estünk. A szombati napot részletesen elmondanám, ahol lesz egy családi nap, itt a Családok Jézusban Közösség és a KATTÁRS is részt vesz a szervezésben, ez a Margitszigeten lesz. Ami talán ennél a jelen ülés szempontjából még lényegesebb, hogy a délutáni szentmise, illetve az esti szentmise, amit Erdő Péter bíboros úr fog celebrálni a Kossuth téren, ezután lesz egy körmenet. Ez a körmenet, a fotó maga Cebuban készült, ahol a püspök atya is lehet, hogy valahol látható a képen. Azt gondoljuk, hogy ez a körmenet az, illetve visszamennék egy diát, Kossuth téri szentmise, ahol megfelelő regisztráció esetén minden nemzetiség, minden csoport jól látható módon meg tudna mutatkozni, és ez az a körmenet, ahol várjuk is, hogy egy-egy csoport az ő kultúráját, az itt jelenlévőktől megszokott, nagyon szép módon meg tudja majd jeleníteni. Itt található az útvonal.

Fölmerült az is, hogy lehet, hogy a fiataloknak, kisebbeknek ez a mise, ami öt órákor kezdődik és nagyjából kilenc órákor lesz vége a körmenetnek, ez esetleg problémát okoz. Én azt tudom mondani, hogy vannak olyan ritka alkalmak, amire családilag is rá lehet készülni, és hogyha tudjuk azt, hogy egy program kilencig tart, és esetleg tíz-tizenegyre érünk haza, hogyha előre tervezünk, akkor szerintem jól megtervezhető ez a dolog. Azt gondoljuk, hogy a külső szemlélő számára ez lesz az egyik leglátványosabb része a kongresszusnak. Én visszatérnék egy kicsit a püspök atyára, a központban továbbra is Jézus fog szerepelni, és mi őt kísérvük ezen az úton. Majd a záró szentmise a Hősök terén, ahol Ferenc pápa fogja celebrálni a misét.

Fölmerült előzetes egyeztetéseken, hogy a záró szentmisén milyen módok vannak adott esetben a megjelenésre. Én azt gondolom, hogy egyelőre a Vatikánnal való jelenlegi egyeztetéssel ott tartunk, hogy itt is nagyon biztatnánk mindenkit, hogy csoportokban regisztráljanak, és akkor így egy szektorba tudnak kerülni. Az előzetes egyeztetések alapján a résztvevők relatíve statikus módon fognak ezen a szentmisén részt venni, az előzetes tervek szerint majd Ferenc pápa lesz az, aki a tömeg között fog mozogni, viszont a biztonsági előírások miatt biztosan fogjuk kérni, hogy jóval 11 óra előtt érkezzen meg mindenki a vasárnapi szentmisére. Én tudom, hogy a szombat és a vasárnap így egyben, egymás után egy kicsit soknak hangzik a családoknak, de - hadd ismételjem magamat! - nagyon ritkán van ilyen alkalom, és azt gondolom, hogy Ferenc pápa látogatása megerősítette bennünk azt, hogy ez valóban egy kivételes alkalom lesz majd.

Amit még nagyon fontosnak tartok elmondani, és korábban is megemlítésre került, hogy vannak, mi úgy nevezzük, kísérő rendezvények, amelyeket részint már említettünk. Én ebből külön ki szeretném emelni az Ars Sacra fesztivált, mert nagyon sok olyan program van, amit lehet hogy mi a hivatalos nagy programunkba nem tudunk beemlíteni, viszont valószínűleg az Ars Sacrának a szervezői, akikkel jó kapcsolatban vagyunk, biztosan tudnak nekik helyet biztosítani, hogyha időben tudnak róla.

Azt hiszem, hogy az a felsorolás, ami a képernyőn látszik, a teljesség igénye nélkül van, és itt szeretném azt a különbséget megtenni, hogy mi a mi hivatalos programunk, és mi az a program, amely adott esetben be tud kerülni a programfüzetbe, de nem a hivatalos program. Ki-ki döntse el, hogy mennyi a jelentősége ennek, de azt gondolom, hogy jó, ha időben értesülünk róla. Azt azért zárójelben szeretném elmondani, hogy én azt gondolom, hogy mi szeretnénk, hogyha legkésőbb június környékén a programfüzet végleges lenne, a pandémia miatt ezt egy kicsit kitoltuk, május vége volt, de én azt gondolom, hogy legkésőbb júniusban szeretnénk odajutni, hogy végleges programfüzetünk van, tehát ha ilyen igény van, akkor akár rajtam keresztül be tudjuk azt említeni majd a programfüzetbe.

Lesz 15 infópont a városban, ahol akár a kongresszus alatt is lehet információkat kapni. Ha esetleg ebben van olyan, ami közel esik vagy érdekes lehet valakinek, akkor erről is tudunk egyeztetni.

A szállásokkal kapcsolatban felmerült, hogy milyenfajta szállások vannak. Van egy szállodai kontingens, amely le van foglalva az Eucharisztikus Kongresszus részére, ha valaki végigcsinálja a regisztrációt, akkor utána ott meg tudja nézni ezeket a szállásokat. Vannak közösségi szálláshelyek, kollégiumok, és vannak családi szállások is, amelyek kapcsán reményeink szerint másfél-két héten belül, de mindig is az adott előírásoknak megfelelően fogunk eljárni, de erről hamarosan fogunk egy állásfoglalást kérni, hogy vajon mik lehetnek majd a szeptemberi állapotok - ezt, azt hiszem, jelenleg talán senki sem tudja, de igyekszünk ezzel is haladni.

Az utolsó diára minden felületünket felraktuk, ahol mi jelen vagyunk.

Én azért is kérném, amit már említettem, itt az utolsó diánál is, mert ezt, a honlapunkat mi mindig próbáljuk nagyon frissen tartani, néha annyira frissen is, hogy nem egészen kész programot is felrakunk csak azért, hogy látszódjék az, hogy ami már biztos, az micsoda, mert nagyon-nagyon be fognak gyorsulni az események a következő időszakban. Tehát a pandémiával egy kisebbfajta visszahúzódot tapasztaltunk meg, de a titkárságon belül azt szoktuk mondani, hogy ez a cunami előtti visszahúzódot a tengernek, és azt gondoljuk, hogy a következő hetekben, egy-két hónapban nagy lesz az igény. Én azt tudom ígérni, hogy a titkárság részéről bármikor bármiben, amiben segíteni tudunk, abban rendelkezésre fogunk állni. Alig több mint száz napunk van hátra a rendezvényig. Nagyon szépen köszönöm a figyelmet.

ELNÖK: Köszönöm szépen a püspök úrnak és a projektvezető úrnak a tájékoztatást. Kérdezem az albizottság tagjait, hogy van-e valakinek kérdése, hozzáfűznivalója. *(Senki nem jelentkezik.)* Amennyiben nincs, akkor én mindenkit arra biztatok... *(Jelzésre:)* Ja, elnézést! Alexov Lyubomir szerb kollégának adom meg a szót.

Hozzászólások

ALEXOV LYUBOMIR szerb nemzetiségi szószóló: Bocsánat, csak kivártam, mert az albizottságnak nem vagyok tagja. Tisztelettel köszöntöm a püspök urat és a projektvezető urat! Igazából egy üdvözlést és egy jókívánságot kell tolmácsoljak. A szerb ortodox püspök, Lukijan, tehát a budai szerb ortodox püspök úr nagy tisztelettel köszönti az Eucharisztikus Kongresszust, beszéltünk erről, szívesen együtt is működik, amennyiben a szervezők ennek szükségét látják, de mindenképpen nyitva lesznek a szerb ortodox templomok is a kongresszus ideje alatt, és minden érdeklődőt, illetve minden hívet, aki az ortodoxia felé is nyitott, nagy tisztelettel várnak a templomaink.

Illetve - nem akartam kétszer szólni - még egy köszönet is van a püspök úrtól, nyilván az államtitkár úr felé kellett volna mondanom, de ebből a sorból, amit a kollégáim itt felsoroltak, a szerb ortodox egyház sem marad ki, az államtitkár úr is kitért rá. Külön köszönet a falusi plébániatemplomoknak adott támogatásokért, amelyek így utólag kerültek be a támogatási rendszerbe, de a szerb ortodox egyháznak nagyon nagy segítség, hogy tíz falusi templom is felújításra kerül az idén ebből az alkalomból. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen Alexov Lyubomir hozzáfűzött gondolatait. Úgy látom, hogy ugyan az államtitkár úr már nincs itt, de a főosztályvezető úr még itt van, akit megkérünk, hogy legyen kedves ezt tolmácsolni. Köszönöm szépen.

Kérdezem, hogy van-e további kérdés vagy észrevétel a jelenlévők részéről. *(Senki nem jelentkezik.)* Amennyiben nincs, akkor még egyszer nagy tisztelettel megköszönöm, hogy megtisztelték minket azzal, hogy az albizottság ülésére eljöttek és

a tájékoztatót megtartották. Mi ígérjük, hogy imádkozunk azért, hogy az Eucharisztikus Kongresszus sikeres legyen, hogy ne zavarjon be az idén is valamilyenfajta járvány vagy hasonló. Önöknek is további jó munkát - tudom, hogy rengeteg tennivaló lesz az előkészítő folyamatok során - és jó egészséget kívánok mindehhez. Köszönöm szépen.

A 2. napirendi pontot ezúttal lezárom. *(A 2. napirendi ponthoz érkezett vendégek távoznak.)*

Tájékoztató az Országos Nemzetiségi Tanács működéséről

Tisztelettel kérem a 3. napirendi pont előadóit, hogy legyenek kedvesek az előterjesztői székeken helyet foglalni. *(Megtörténik.)* Valamennyien tudjuk, hogy egy sajnálatos esemény, egészen konkrétan az Országos Nemzetiségi Tanács elnökének a halála egy olyan helyzetet idézett elő, amely miatt az Országos Nemzetiségi Tanács jelen állapotával, helyzetével újra foglalkozni fogunk. Tisztelettel felkérem Kosinszky Zsuzsanna referens asszonyt, az ONT titkárát, tájékoztassa az albizottság tagjait az Országos Nemzetiségi Tanács működéséről és a nemzetiségi közösségek életében betöltött szerepéről. Átadom a szót. Köszönöm szépen.

Kosinszky Zsuzsanna tájékoztatója

KOSINSZKY ZSUZSANNA titkár (Országos Nemzetiségi Tanács): Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Bizottsági Tagok, Meghívottak! Tisztelettel köszöntöm önöket! Nagyon szépen köszönjük a meghívást, és örömmel tettünk eleget a kérésnek. Mint ahogy az elnök asszony is mondta, sajnós egy szomorú esemény történt, az Országos Nemzetiségi Tanács elnöke tragikus hirtelenséggel elhunyt, ezért a testület életében is változás történt - de erről majd egy picit később.

Amit az Országos Nemzetiségi Tanácsról tudni kell és lehet, az Országos Nemzetiségi Tanács az Emberi Erőforrások Minisztériumának, illetve miniszterének, oktatásért is felelős miniszterének egyik legfőbb szakmai javaslattevő, véleményező és szakmai döntésekben előkészítő bizottsága természetesen a nemzetiségi oktatást, a nemzetiségi óvodai nevelést érintő kérdésekben. A tanács 13 főből áll, a tanács tagjait a vonatkozó szabályozás szerint az országos nemzetiségi önkormányzatok delegálják. Az országos nemzetiségi önkormányzatoknak természetesen megvan az a joga, hogy esetleg a megbízási idő lejárta előtt módosítsák ezt a delegálást. A jogszabály, illetve a vonatkozó szabályozás szerint a miniszter a tagjait a delegálók javaslatai alapján felkéri, ez a felkérés öt évre szól.

A testület utolsó újjáválasztása 2017-ben történt meg. Az újjáválasztás során az országos nemzetiségi önkormányzatok jellemzően az adott önkormányzat képviselőit korábban ellátó tag mandátumát erősítették meg, illetve hosszabbították meg. Azóta azonban, mint ahogy már itt a felvezető mondatban is említettem, tagcsere történt egy sajnálatos esemény miatt is. Az egyik ilyen Győrvári Gábor elnök úrnak a távozása. Győrvári Gábor elnök urat az Országos Horvát Önkormányzat delegálta, horvát nemzetiségi delegáltként vett részt a testület munkájában, és a testület a belső szabályozása szerint az elnökévé választotta.

Miután ez a sajnálatos esemény történt, ezért gondoskodni kellett arról, hogy a Horvát Nemzetiségi Önkormányzatnak a képviselője továbbra is megvalósuljon a testületben, ezért az önkormányzathoz fordultunk, és az önkormányzat Vörös Zsanettet, a metodikai kiadó munkatársát delegálta a testület munkájába, illetve életébe. A '17-es választás óta, illetve újjáválasztás óta több nemzetiségi önkormányzat is módosította a delegált személyét, így például változás történt az Országos Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat delegáltjában is, hiszen korábban Slaba Ewa asszony töltötte be ezt a feladatot, és most helyette Láng Anna igazgató asszony tölti be ezt a képviselőt.

Szintén változás történt az Országos Roma Önkormányzat delegáltjában is, dr. Lakatos Szilvia volt korábban, és helyette Dancs Mihály urat delegálta az országos önkormányzat. Itt külön köszönet az újjáválasztott, illetve az újonnan delegált képviselőknek, hiszen nagyon-nagyon gyorsan és rendkívül aktívan bekapcsolódtak a testület életébe, tehát ez nem okozott gondot tulajdonképpen a testület életében. Még egyetlen önkormányzatnak a delegáltját várjuk, ő az Országos Örmény Önkormányzatnak a delegáltja, aki lemondott. Itt szintén levélben fordultunk az országos önkormányzathoz, kértük, hogy a saját döntésüknek megfelelően delegáljanak új tagot. Őt még várjuk, és amikor megérkezik, akkor lesz teljes a testület létszáma.

A testület újjáválasztása 2022-ben várható, tehát akkor telik le majd az öt év, akkor szintén levélben fogunk fordulni az önkormányzatokhoz, és majd kérjük, hogy vagy erősítsék meg, vagy döntésüknek megfelelően új tagot delegáljanak. A testület jelenlegi megbízott elnöki pozícióját a testület döntése alapján Engländerné Hock Ibolya tölti be, ő a német nemzetiségi területnek volt egyébként régóta a képviselője, és ő vette át ezt a feladatot, alelnöke dr. Lásztity Jovánka, a szerb nemzetiség képviselőjében.

Az Országos Nemzetiségi Tanács nemcsak a köznevelés konkrét kérdéseiben fogalmazza meg javaslatait, tehát amelyeket az Emberi Erőforrások Minisztériuma, illetve a Köznevelésért Felelős Államtitkárság közvetít, illetve kéri a véleményét, hanem képviselteti magát más testületben is, így például a Nemzetiségi Tankönyv Tanácsban is. A Nemzetiségi Tankönyv Tanácsban ezt a képviselőt az ONT testületének javaslata, illetve egyhangú döntése alapján Lásztity Jovánka látja el. Az alelnök asszony ezekről az ülésekről rendszeresen beszámol az ONT ülésein, tájékoztatja a testület tagjait az ott hozott döntésekről, az esetleges vitás pontokról.

A testület a járványhelyzet kitörése előtt személyes jelenléttel tartotta üléseit. Természetesen a járványhelyzet után ezek az ülések az online térbe tevődtek át, de ez nem jelentette azt, hogy esetleg a tevékenységében, illetve a munkájában problémát okozott volna, és ezt szintén külön köszönöm a testület tagjainak, mert az online üléseken is szinte mindig teljes létszámmal jelen voltak.

A másik ilyen fontos dolog, amit el kell mondani, hogy mindazokban a pedagógus-továbbképzési programokban, amelyek nemzetiségi nevelést, oktatást érintenek vagy ezen célból készültek el, ezeknek a végleges elbírálása előtt is ki kell kérni az Országos Nemzetiségi Tanács véleményét, tehát ez a 277/1997-es kormányrendeletben szabályozottnak megfelelően meg is történik mindig.

A Köznevelésért Felelős Államtitkárság, mint ahogy mondtam, az egyik legfőbb, mindig kikéri az ONT véleményét a szakmai döntések előkészítésében, illetve a szakmai döntések végleges meghozatalában, és így az elmúlt időszakban több olyan téma is az Országos Nemzetiségi Tanács napirendjére került, önálló napirendi pontban tárgyalta, amelyen ezeket a kérdéseket érintették. Volt olyan napirendi pont, amelyre nemcsak egy alkalommal, hanem esetleg több alkalommal is visszatértek a téma fontossága miatt, illetve azért, hogy a testület tagjai a saját nemzetiségeikkel is meg tudják még ezt vitatni, illetve minél teljesebb szakmai javaslatot, véleményt tudjanak adni.

Ilyen témák voltak, amelyek folyamatosan jelen voltak a Nemzetiségi Tanács napirendjén: a járványhelyzetről adtunk folyamatos tájékoztatást a digitális munkarend tapasztalatairól az oktatásban, a tartalomszabályozó eszközökben történt változásokról, a nemzetiségi irányelvek javasolt tanórafelhasználásával kapcsolatban vagy a nemzetiségi irányelv óratervének megvalósításáról. Tehát ezen utóbbi két téma, amit említettem, itt volt olyan, hogy többször visszatért, sőt, kiscsoportos megbeszélést is tartottak, az államtitkár úrral is külön, a szakmai területtel is, az Oktatási Hivatal megfelelő főosztályával is egyeztettek a tagok.

A nemzetiségi kerettantervek készítésével kapcsolatos ütemtervről és szakmai feladatokról, az új érettségi vizsgakövetelményekről is tartottunk tájékoztatást. Kikértük a véleményüket a tankönyvfejlesztésről is, mert hiszen ez az egyik legfontosabb kérdés, illetve a nemzetiségi tankönyveknek a bírálata volt az, amelyik szinte mindegyik ülésen jelen volt, mert hiszen nagyon fontosnak tartotta a testület is és az államtitkárság is, hogy a nemzetiségi oktatásban a nemzetiségi tankönyvek, munkafüzetek folyamatosan rendelkezésre álljanak. Ezeket a tankönyveket, tehát az engedély lejáratához közel kerülő tankönyveket folyamatosan benyújtották az Oktatási Hivatalhoz, az Oktatási Hivatal ezeket a belső szabályozással, illetve a jogszabály által előírt folyamatnak megfelelően előbíráltatták a szakértőkkel, és a szakértők által bírált tankönyvek, munkafüzetek kerültek teljes egészében a testület elé, amelyet aztán folyamatosan nyomon tudtak követni, illetve szakmai véleményt tudtak adni arról, hogy az egyes nemzetiségi tankönyvek meghosszabbítást nyerjenek, tulajdonképpen zömmel egy ilyen pozitív megerősítés született.

Az egyes üléseken, amikor a napirendi pontok előterjesztésre kerültek, illetve a szakmai dokumentumok a testület elé kerültek, akkor mindig arra törekedtünk, hogy a lehető legmagasabb szintű képviselőt tudjuk biztosítani mi is. Így helyettes államtitkári képviselőt biztosítottunk, adott téma esetében a Klebelsberg Központ igazgató asszonya volt jelen, vagy főosztályvezetői megjelenés is történt, illetve az Oktatási Hivatal képviselőjének a jelenlétét kértük az előterjesztéshez, illetve a megvitatáshoz. Ez mindig attól függött, hogy a téma milyen, milyen képviselőt igényel, és hogy valóban szakmailag a legnagyobb támogatást tudjuk adni a testületnek.

Nagyon röviden ennyit szerettem volna mondani.

ELNÖK: Tisztelettel köszönöm Kosinszky Zsuzsanna asszonynak az előadását. Kérdezem, hogy az Oktatási Hivatal két munkatársa kíván-e kiegészítéssel élni, esetleg valamilyen hozzáfűznivalóval.

Kállay Attiláné kiegészítése

KÁLLAY ATTILÁNÉ, AZ Országos Nemzetiségi Tanács tagja, az Oktatási Hivatal Nemzetiségi Pedagógiai Oktatási Központja megbízott főosztályvezetője: Köszönöm szépen. Én azt gondolom, hogy Zsuzsanna, a titkár asszony nagyon alaposan és nagyon részletesen a bizottság, illetve a résztvevők elé tárta az Országos Nemzetiségi Tanács munkálatait. Én szakmai oldalról mint a nemzetiségi tartalmi szabályozó dokumentumok felülvizsgálatában erősen érintett ONT-tag voltam jelen. Azt gondolom, hogy erről már beszéltem is a bizottságnak annak idején, az irányelvek és a kerettantervek felülvizsgálatáról, aminek az előkészítésénél, illetve amely munkálatoknál az Országos Nemzetiségi Tanács szakmai véleménye és szakmai tanácsai nagyban segítettek egyébként az Oktatási Hivatal munkáját is. Részemről csak ennyit szerettem volna mondani. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen Kállay Attiláné, a Nemzetiségi POK megbízott főosztályvezetője hozzáfűznivalóját. Kraszlán István urat kérdezem, kíván-e szólni. *(Kraszlán István jelzésére:)* Nem.

Ebben az esetben viszont megkérdezem az albizottság tagjait, vannak-e kérdéseik, észrevételeik. *(Jelzésre:)* Slaba Ewa lengyel szószóló asszony jelezte, hogy szót kíván kérni. Megadom a szót a szószóló asszonynak.

Kérdések, hozzászólások

DR. RÓNAYNÉ SLABA EWA MARIA lengyel nemzetiségi szószóló: Köszönöm szépen a szót, elnök asszony. Üdvözlök minden kollégát és vendéget! Egy rövid

kérdésem lenne. Jó pár évvel ezelőtt a TÁMOP keretén belül lehetőségünk volt könyveket készíttetni az iskolákba. Akkor nem készült el az összes könyv, legalábbis nálunk, mert nálunk, a lengyel iskolában egyáltalán nem volt tankönyv minden osztályra, tehát úgy készítettük, hogy 1-4, 5-8, s a többi. Jó lenne most könyveket készíttetni, minden osztálynak külön-külön tankönyvet. Van-e remény, hogy rövid időn belül hasonló támogatás, pályázat lesz, ami után el tudnánk készíttetni a könyveket? Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem, hogy van-e az albizottság tagjai részéről további kérdés (*Senki nem jelentkezik.*), illetve ha nincs, akkor a jelen lévő szószólók, illetve a képviselő úr és a szószólók közül valaki kíván-e szólni? (*Jelzésre:*) Az elnök úr, képviselő úr kér szót. Megadom a szót Ritter Imre képviselő úrnak.

RITTER IMRE nemzetiségi képviselő: Köszönöm szépen. Tisztelettel köszöntök mindenkit! Amit fel akarok vetni, az a nemzetiségi felsőoktatás helyzete. Engem meglehetősen váratlanul ért az a felismerés az egyetemek, főiskolák átstrukturálásánál, egyáltalában a nemzetiségi felsőoktatási képzéssel kapcsolatban a nemzetiségek bármilyen véleményezési, egyéb jogánál, hogy kiderült, hogy a nemzeti felsőoktatásról szóló törvény már 2013 óta kötelezően előírja a felsőoktatásért felelős miniszter részére, hogy a felsőoktatásnál a nemzetiségi képzésre vonatkozó döntéseihez be kell kérje az ONT véleményét, és erről sem a miniszter, sem a munkatársai, sem az ONT tagjai nem tudtak. (*Szuperák Brigitta távozik.*) Én még a két éve, három éve tartott előző albizottsági ülés napirendi pontját is visszaneztem, illetve személyesen Englenderné Hock Ibolyával voltam bent például Bódis József államtitkár úrnál, és próbáltuk keresni, hogy hogyan lehetne a véleményezési, egyetértési jogot biztosítani, holott ezt a törvény már '13 óta biztosítja. Most innen kezdve akkor egyrészt minden olyan döntés, amelyben mondjuk levették a nemzetiségi támogatást a felsőoktatásnál a sorról, és áttették a közösbe, ez természetesen egyértelműen törvénytörő volt - de ez a múlt, ezt hagyjuk!

Ami nagyon lényeges viszont, hogy most már tudjuk, hogy egyrészt a miniszter köteles bekérni az ONT véleményét a felsőoktatásban minden nemzetiségi képzésre vonatkozó döntéséhez, illetve a parlamenti eljárás során az egyetemek, főiskolák átstrukturálására vonatkozó törvényeknél egy módosító indítvánnyal el tudtuk érni, és elfogadásra került, hogy az új fenntartók is, nemcsak a közalkalmazott kuratóriuma, hanem ez az egyházi fenntartású főiskolákra, egyetemekre is vonatkozik, amennyiben nemzetiségi képzéssel foglalkoznak, az új fenntartók is kötelesek minden nemzetiségi képzésre vonatkozó döntés előtt kikérni az ONT véleményét. Ez azt jelenti, hogy egy olyan új helyzet lesz, amire fel kell készülni, hiszen többek között az új közalapítványokkal kötendő 2-5 éves költségvetési szerződésektől kezdve egy sor olyan dolog lesz, amely a korábbiakban nem volt, nem is tudtunk róla, hogy egyébként lehetőségünk lett volna ebben részt venni, amiben most viszont részt kell vegyünk, mert a felsőoktatásban a nemzetiségi vonatkozásban egy sor olyan dolog van, ami elfogadhatatlan a részünkre, erről a múlt pénteki parlamenti beszédemben is majdnem húsz percig beszéltem, ott részleteztem ezt. A bizottságunk iksz napirend keretében foglalkozott már a felmerülő dolgokkal. Ezt tehát át kell gondolni.

Illetve azt gondolom, hogy az, hogy a miniszternek, illetve a fenntartónak kötelező kikérnie az ONT véleményét, az még csak egy első lépés; át kellene nézni azt, hogy melyek azok a döntések a felsőoktatásban a nemzetiségi képzés területén, ahol egyetértési jogot kellene biztosítani az ONT-nek, nem csak véleményezési jogot. Illetve meg kell nézni azt is, hogy azon egyetemeknél, ahol nemzetiségi képzés folyik, ott a véleménybekérést vagy adott esetben bizonyos döntésekhez az egyetértési jog

biztosítását elő kell írni a rektorok és a szenátus részére is; illetőleg ahol nemzetiségi tanszék van önállóan, vagy képzésben, ott adott esetben a dékán részére is. Ez szerintem a következő időszaknak az egyik kiemelt feladata, mert minden ezzel kapcsolatos erőfeszítésünk nem ér semmit, és szép lassan el fog veszni, ha a nemzetiségi képzésben, a nemzetiségi pedagógusok és bővebb értelemben az egész nemzetiségi értelmiség képzésében nem tudunk érdemi szerepet játszani az eddigiektől eltérően.

Én úgy érzem, hogy most ennek megvannak, meglesznek a törvényi feltételei, viszont ez egy nagyon komoly munka lesz az ONT-nek, erre fel kell készülni, hiszen itt 15-16 egyetem kuratóriumával, a miniszterrel kell majd a legkülönbözőbb döntéseknél egyeztetéseket végezni, és hogy ebben valóban legyen egy egyértelmű irányvonal, hogy miben milyen álláspontot képviselünk és hogyan akarunk továbblépni, az szerintem egy nagyon komoly munka lesz, és - hangsúlyozom - eddig ilyen nem volt, nem is tudott róla senki, hogy erre lehetőségünk lett volna már eddig is.

Úgyhogy én abban kérem a segítséget, és természetesen részünkről is mindent megadunk ebben, és részt veszünk ebben, mert, mondom, én úgy látom, hogy ez lesz talán az egyik legfontosabb prioritás a következőkben. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen Ritter Imre nemzetiségi képviselő úr, elnök úr hozzászólását. Kérdezem, hogy van-e további kérdés vagy észrevétel a szószólók részéről. *(Senki nem jelentkezik.)* Amennyiben nincs, megkérdezem az előadót, Kosinszky Zsuzsa asszonyt, kíván-e reflektálni az elhangzottakra. Köszönöm.

KOSINSZKY ZSUZSANNA titkár (Országos Nemzetiségi Tanács): Igen, köszönöm szépen. Először átadnám a szót Kraszlán István kollégámnak a tankönyvkérdésben.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Megadom a szót Kraszlán István úrnak.

Válaszok, reflexiók

Kraszlán István

KRASZLÁN ISTVÁN nemzetiségi referens (Emberi Erőforrások Minisztériuma): Köszönöm szépen a szót. A lengyel szószóló asszony által felvetett kapcsolatban jelezni szeretném, hogy konkrét választ nem tudunk adni, és ennek elsősorban az az oka, hogy a köznevelés területén egy másik főosztály felel a tartalomfejlesztésért. Azonban általában el szeretném mondani, hogy valóban, a korábbi időszakokban volt egy olyan etap, amikor európai uniós támogatással, illetve hazai támogatásokkal pályázat útján zajlottak a nemzetiségitanakönyv-fejlesztések, ez volt az az időszak, amikor a szószóló asszony által említett lengyel tankönyvek is elkészülhettek. Jelezni szeretném, hogy azóta a tankönyveket és köztük a nemzetiségi tankönyveket, tehát a tankönyveket általában az állam egy olyan formában fejleszti, hogy a Könyvtárellátó Központ keretében, illetve korábban az OFI, jelenleg az Oktatási Hivatal keretében működő szervezeti egység az, amelyik a tankönyvfejlesztéseket kézben tartja és irányítja.

Az elmúlt időszakban a nemzetiségitanakönyv-fejlesztés egy ilyen fejlesztési terv alapján folyt, amely az Oktatási Hivatallal, a minisztériummal, illetve az Országos Nemzetiségi Tanáccsal és az országos önkormányzatokkal is egyeztetett módon készült el az elmúlt időszakban. Tehát egy hároméves ilyen cikluson vagyunk túl jelenleg, és nagy valószínűséggel a további idősakra is készülni fog ilyesmi, hiszen nemzetiségi területen, tudjuk, hogy vannak még hiánytanakönyvek, a lengyel szószóló asszony

említette, hogy az ő esetükben is szükség van fejlesztésre, de más nemzetiségek esetében is.

Még vissza szeretnék utalni a Kosinszky Zsuzsanna által elmondottakra annyiban, hogy jelezte, hogy a Tankönyv Tanácsban, amely a tankönyvfejlesztésekre nagyobb hatással van, az Országos Nemzetiségi Tanács is jelen van, tehát lehetőség van arra, hogy a nemzetiségi szempontok ott konkrétan megjelenjenek, és mivel az Országos Nemzetiségi Tanács delegálta, természetesen, az alelnök asszony a szerb nemzetiséghez tartozik, de valamennyi nemzetiség érdekét képviseli a Tankönyv Tanács keretében.

Az, hogy ez a jövőbeni fejlesztési terv hogyan áll, mikor készül, mik a tervek, szintén, mivel egy másik főosztály felel ezért, nem tudok konkrétumokat mondani. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen a Kraszlán István úr által elmondottakat. Természetesen meg fogjuk keresni a másik főosztályt is, és egy következő albizottsági ülésre majd az ő képviselőiket is meghívjuk, hogy erről is kaphassunk tájékoztatást.

Kérdezem, van-e további kérdés. *(Jelzésre:)* Megadom a szót Kosinszky Zsuzsannának.

Kosinszky Zsuzsanna

KOSINSZKY ZSUZSANNA titkár (Országos Nemzetiségi Tanács): Igen, csak egy mondat, igazából Ritter Imre képviselő úrnak a hozzászólására. Tehát ez a kérdés, illetve ami most bekerült a felsőoktatási törvénybe, a felsőoktatást érinti, az Országos Nemzetiségi Tanácsnak viszont a közneveléssel, a nemzetiségi közneveléssel kapcsolatos kérdésekben betöltött szerepe fontos. Úgyhogy ez még nem került a testület elé sem, tehát nincs felhatalmazásom sem igazából, hogy erről a kérdéstről bármit is mondjak vagy mondhassak. De amint a testület elé fog kerülni, akkor természetesen az elnök asszony egészen biztosan fogja tudni közvetíteni önöknek a testület álláspontját. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Köszönöm ezt a választ is, és köszönöm a türelmüket, hogy a meglehetősen hosszúra nyúlt albizottsági ülésünk végét is kivárták. Természetesen az Országos Nemzetiségi Tanáccsal, illetve egyáltalán az Oktatási Hivatal nemzetiségekkel foglalkozó valamennyi munkatársával rendszeresen tartjuk a kapcsolatot. Bízunk abban, hogy azok a ma még elvarratlan szálak is szépen lassan elő fognak kerülni, és a nemzetiségi köznevelés és a nemzetiségi felsőoktatás terén egyaránt tudunk további eredményeket is elérni, hiszen talán elcsépeltnek hangzik, de az, ami a köznevelésben és a felsőoktatásban zajlik, az a mi jövőnk. Köszönöm szépen.

Ezzel a 3. napirendi pontot is lezárom. Megköszönöm vendégeinknek a jelenlétüket és a tájékoztatásukat. Köszönöm szépen.

Egyebek

Mi pedig a munkánkat a 4. napirendi ponttal folytatjuk, ez az egyebek címet viseli. Kérdezem az albizottság tagjait, egyebek címszó alatt van-e valakinek kérdése, észrevétele avagy hozzáfűznivalója akár a korábbiakhoz, akár teljesen más témához. *(Senki sem jelentkezik.)* Úgy látom, hogy nincs.

Az ülés berekesztése

Nagy tisztelettel megköszönöm mindenkinek az aktív részvételt a mai albizottsági ülésen, és ezzel a mai albizottsági ülést lezárom. Köszönöm szépen.

(Az ülés befejezésének időpontja: 12 óra 15 perc)

Kissné Köles Erika
az albizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Farkas Cecília és Molnár Emese